Grigore Constantinescu

Comuna

GODENI

PITEŞTI

MMXV

GODENI

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 5 sate: **Godeni**; Bordeieni; Capu Piscului; Coteşti; Malu.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 69 km.
SUPRAFAŢĂ: 31,6 km^2.
POPULAŢIE: 3.037 locuitori [1.506 M + 1.531 F] (2011).
Comună înfrăţită cu localităţile: San Martino di Finita [Italia], Tarxien [Malta] şi Downpatrick [Irlanda de Nord].

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Coteşti – 1452 [6960] august 5 (DIR, XIII-XV, B, ŢR, doc. 115)• **Godeni** – 1461 [6969] februarie 10 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Cotești.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Vladislav al II-lea la 5 august 1452, confirmându-se boierilor săi, Badea, Vlaicul și Radul, proprietatea mai multor sate, printre care și Coteștii.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin tezaurul monetar, imitaţie tip Filip al II-lea, datând din epoca geto-dacică descoperit post 1930.

TOPONIMIE:

- **Bordeieni** – toponim format pe baza apelativului *bordei* ≈ „locuinţă rudimentară, pe jumătate săpată în pământ şi acoperită cu paie sau stuf" + sufixul *–eni*, care indică proveniența locală a oamenilor şi, implicit, tipul generalizat al construcţiilor de locuit edificate în aşezare, în contrast cu cele ale locuitorilor din aşezările limitrofe.
- **Capu Piscului** – toponim topografic relevând poziţia aşezării în raport cu o formă de teren dominantă din zonă.
- **Coteşti** – toponim format pe baza eponimului *Cotea* – atestat prin tradiţie orală + sufixul colectiv *–eşti*, care indică organizarea socială pe bază de obşte a aşezării.
- **Godeni** – toponim format pe baza unui eponim *Godea* (la origine, vechiul slav *god* ≈ „abilitate, frumuseţe") + sufixul *–eni*, care relevă originea locală. Antroponimicul *Godea* este atestat în documentele medievale din secolul al XV-lea, drept „slujitor al domnului Ţării Româneşti". Conform menţiunii lui C. Rădulescu-Codin, inserate în «Muscelul nostru», p. 35, „Godenii îşi trag numele de la primul păstor Godea, aşezat aici.".
- **Malu** – toponim topografic indicând aspectul exterior al locului pe care s-a constituit aşezarea, aspect particularizat prin substantivul *mal* ≈ „fâşie de pământ situată de-a lungul unei ape".

SPECIFIC ARHITECTURAL:

Arhitectură populară tradiţională caracteristică zonei Muscel. Tipul cel mai vechi de casă, care se menţine în aria comunei, este cel bicameral format din tindă şi odaie, casa fiind construită din bârne de stejar, pe temelii din bolovani şi cărămidă. Pereţii erau tencuiţi în interior şi, în unele cazuri, şi în exterior. Tavanul se realiza din grinzi aparente de stejar, iar „podina" din scânduri de stejar sau de brad. Unele dintre construcţiile de acest tip erau prevăzute, în partea posterioară, cu magazie de zid, care avea funcţionalitate de pivniţă. Ulterior, spre sfârşitul secolului al XIX-lea, s-a generalizat tipul de

casă cu două niveluri, parterul fiind destinat depozitării produselor pomicole, iar etajul – amenajat pentru locuit.

Integrat organic ariei portului popular muscelean, costumul popular tradiţional din Godeni relevă aceleaşi caracteristici: originalitate, decoraţie amplă – motivele geometrice în ornamentarea costumului femeiesc fiind predominante.

Folclorul liric şi folclorul coregrafic local se circumscriu coordonatelor creaţiei populare specifice Muscelului.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Bordeiaşul, Brâul pe 6, Chindia, Ciuleandra, Floricica, Hora mare, Hora miresii, Hora Nuţii, Mânioasa, Romanul, Sârba, Ungurica.

O formaţie de teatru, incluzând piese de teatru popular, creată de înv. Gheorghe Dumitrache, a contribuit la o stimulativă dezvoltare a teatrului de amatori în zonă.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Sf. Nicolae» Capu Piscului –[▲]– a fost construită, în 1911-1912, de meşterul Dan din Băjeşti, pe locul unei biserici datând din 1809, ridicate de arendaşul Petre Arnăutu Căpitanul de la Mănăstirea Aninoasa. Ctitorii actualului locaş de cult au fost: pr. Alexandru Dragomirescu şi 190 enoriaşi din sat, care, „înainte de a strica biserica veche, au făcut 300.000 bucăţi de cărămidă, pentru cea nouă". Biserica are plan în formă de cruce, cu altar semicircular şi abside semicirculare la naos; pridvor subdimensionat cu arcade semicirculare sprijinite pe coloane prismatice; turle de secţiune octogonală pe tambur pătrat ridicate deasupra naosului şi pronaosului. Pictura murală originară a fost executată în stil neobizantin, în ulei, în 1912-1913, de către pictorii Constantin Vasilescu şi Ion Dogărescu. În tabloul votiv, sunt redate portretele protoiereului Petre Dragomirescu şi al fiului acestuia, Alexandru Dragomirescu, ctitorul bisericii. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Antologhion [1777], Penticostar [1805], Tipic [1811], Liturghier [1833], Mineie [1852], Triod [1887] şi icoane pictate pe lemn de autorii picturii murale a bisericii.

✚Biserica «Naşterea Maicii Domnului» Coteşti –[▲]– „s-a ridicat din temelie", prin osârdia unui comitet de iniţiativă local, în frunte cu: pr. I. Popescu, pr. Gh. Bănăţeanu, Iosif Enache, N. Bănăţeanu, în perioada anilor 1871-1881, pe temelia bisericii de zid a unui schit atestat documentar ante 1686. Membrii comitetului „au străbătut ţara în lung şi-n lat, strângând atât bani, cât mai ales daruri în natură: porumb, grâu, vin ş.a.". Reparată în anii: 1907 (refacerea acoperişului); 1924 (construirea unui cafas pentru cor); 1927 (tencuieli exterioare); 1937 (pardosirea altarului cu scânduri de brad); 1938 (repararea tâmplei de zid). Afectată puternic de cutremurul din 1977, a fost „renovată" în 1979-1982. Biserica prezintă un plan dreptunghiular, cu altar semicircular; pridvor închis cu geamlâc, pe latura vestică; naosul şi pridvorul sunt surmontate de turle octogonale din lemn. Pictura murală originară în ulei executată de Petre Cazan, în 1881, a fost restaurată, prin grija pr. Nicolae Stăncioiu, în 1945; biserica a fost repictată de Gheorghe Busuioc, în 1982. În peretele vestic exterior, sunt încastrate în zid, două cruci vechi de piatră. În patrimoniul bisericii, se află cărţi ritualice: Triod [1827], Psaltire [1847], Tipic [1851], Liturghier [1862], Catavasier [1873], Tipic [1890], Triod [1893], Octoih [1893], Mineie [1893], icoane pe lemn de Petre Cazan [1881] ş. a.

✚Biserica «Cuvioasa Paraschiva»+«Intrarea în Biserică a Maicii Domnului» Godeni [1856-1862]~ctitorită de preoţii Constantin Ion, C. Diaconescu, cu ajutorul enoriaşilor •intervenţii: refacere radicală – construirea absidelor naosului [1909-1915]; reparaţii soclu [1936] •pictură murală: Constantin Vasilescu şi Ion Dogărescu [1915]; renovată de Pantelimon Fleşaru [1969].

✚Biserica «Sf. Dumitru» Malu [1895-1898]~ctitorită de preoţii Gheorghe Moisescu, Ion Popescu şi enoriaşii acestora, „pe temelie de piatră, cu pereţii din bârne tencuite", în locul unei bisericuţe de lemn „ruinate" •pictură murală: Petre şi Iancu Cazan [1898]; restaurată de Ion Fleşaru din Câmpulung-Muscel.

Cruci de piatră: **Godeni**: 1662 [7170] februarie 14 –[▲]– lângă biserică; 1667-1668 [7176] –[▲]– în fostul cimitir al satului; XVII –[▲]–; 1758-1759 [7267] –[▲]– lângă vechiul drum spre Mărcuş, marcând existenţa anterioară a unor construcţii de cult, sau delimitând proprietăţile.

Monumente eroi: **Capu Piscului** [1916-1918; 1941-1945]; (1922) – lângă Biserica «SN» Capu Piscului ■~ **Coteşti** [1877-1878; 1916-1918; 1941-1945] – lângă Căminul cultural Coteşti ■~ **Malu** [1916-1918; 1941-1945]; autor: Gh. Bizon (1920) – amplasat în centrul satului.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 201 locuitori ai comunei Godeni, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Campania din 1913 [2], Primul război mondial [96], Al doilea război mondial [100].

MEMENTO:

Casa natală a poetei Ileana Mălăncioiu, autoarea volumelor: «Pasărea tăiată» [1967], «Către Ieronim» [1970], «Inima reginei» [1971], «Ardere de tot» [1976], «Peste zona interzisă», «Linia vieţii» ş. a.

IN MEMORIAM

✪ **GODESCU PETRE** [1885,Godeni–1971,Bascov], preot, publicist; autorul volumelor: «Treizeci de zile în Banat» [1911], «Furii pustiesc ogorul» [1915], «Fărâme din istoria misionarismului argeşean» [1929].

✪ **MATEI FILOFTEIA** [1906, Coteşti-1960] – proprietar funciar, militant politic anticomunist din Gruparea musceleană de rezistenţă armată anticomunistă Şerban-Voican, arestată [1956], condamnată, moartă în Penitenciarul Văcăreşti.

✪ **PROCA EUGENIU** [1927-2004] – medic, profesor universitar, specialist în domeniul urologiei. Ministru al Sănătăţii [1978-1983]. Membru de onoare al Academiei Române [1992]. Opera: «Insuficienţa renală acută» [1968], «Diagnosticul cancerului de prostată» [1977] ş.a. Redactor coordonator al monumentalului «Tratat de patologie chirurgicală», vol. I-XI [1983-1993].

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 242.

Nichita Dragomirescu, Nicolae Gh. Soare– *Monografia istorică a comunei Capul Piscului, judeţul Muscel,* Câmpulung, 1941, 56 pag.; Ion Dumitrache– *Monografia comunei Godeni-Argeş,* 1978, 3 vol.; Ion O. Voican, Angela I. Voican, Corneliu Gh. Voican– *Monografia comunei Godeni (Muscel), judeţul Argeş: Coteşti, Godeni, Capu Piscului. Prima atestare documentară,* Piteşti, 1999, 192 pag.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

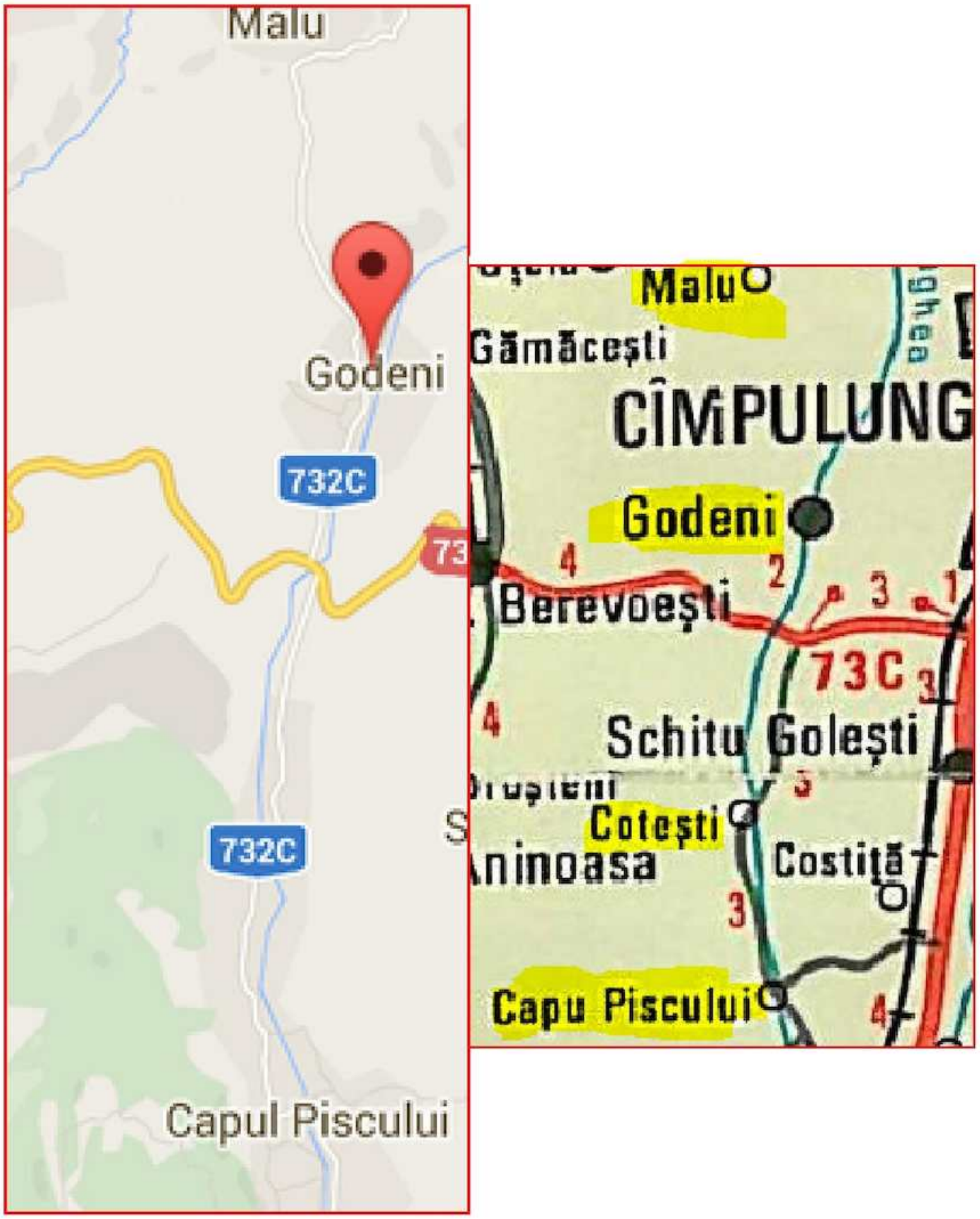
Malu
Godeni
732C
73
732C
Capul Piscului
Malu
Gămăceşti
CÎMPULUNG
Godeni
4
2
3
1
Berevoeşti
73C
3
4
Schitu Goleşti
3
Coteşti
Costiţă
3
Capu Piscului
4

PRIMĂRIA COMUNEI GODENI.

HRISOV
„Din mila lui D-zeu Io Vlad Voevod... cu curată
și minunată inimă...am dăruit întărit hrisovul meu
slugilor mele,lui Bara și fratelui său Codea,ca să
fie Codenii toți,fiindcă din Codeni jumătate este a
lor moșie veche iar jumătate au cumpărat de la
Radu Grame cu 30 fiorinți. Domniei mele au dat cal.
Drept aceea le-a dat și domnia mea ca să le fie
moștenire,moșie ohabnică lor și copiilor lor,
nepoților și strănepoților ...
...Scris după zisa Domnului Vodă, în orașul
București, luna februarie,10 zile,în leat 6969(1459)"
-Fragment din atestarea documentară a satului
Codeni -

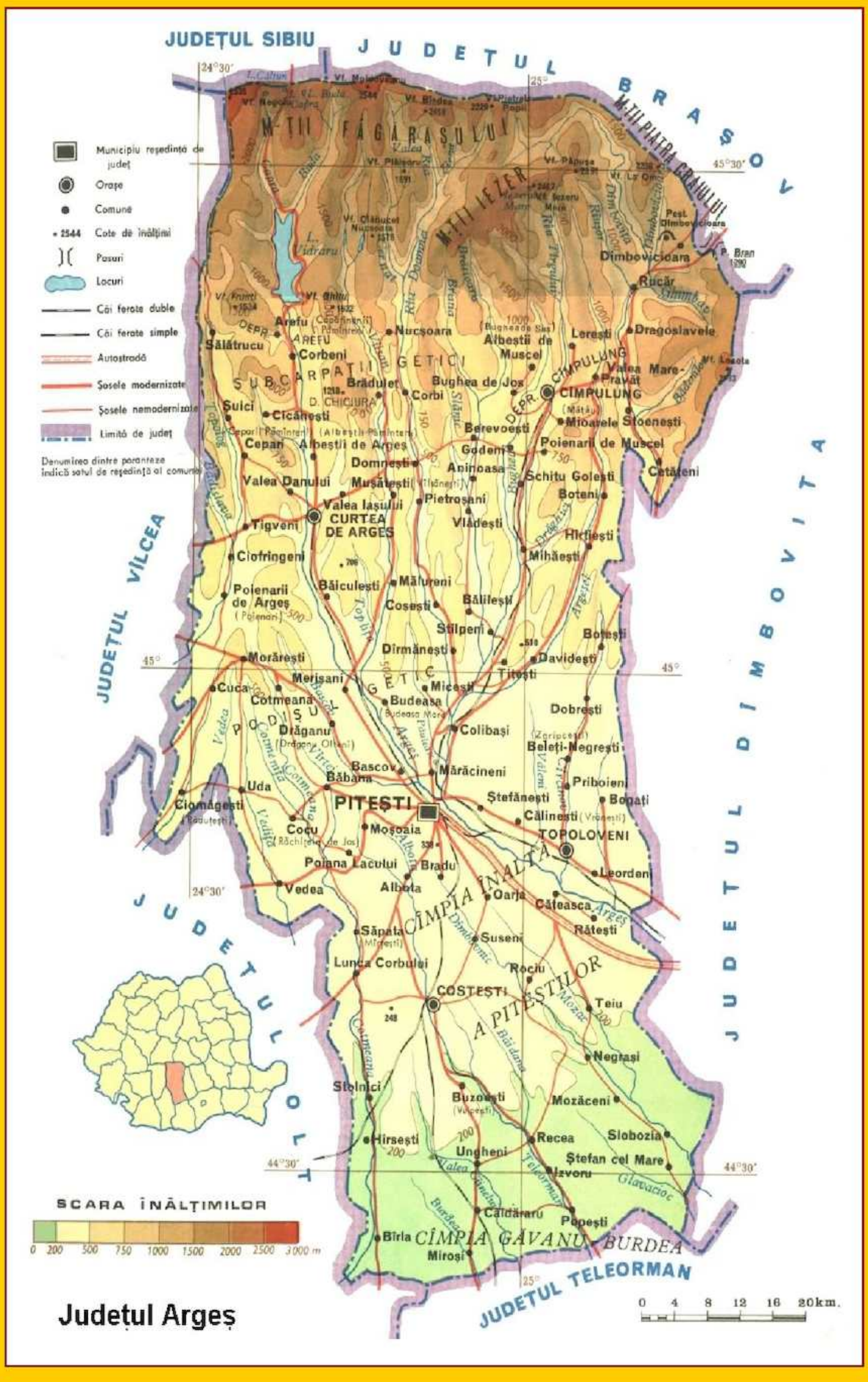

Județul Argeș